

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **E. - občianske združenie**, T.B., IČO: X., zastúpeného advokátom Mgr. V.Š., so sídlom N.B. proti žalovanému: **S., zastúpená M.S.**, so sídlom S.B., IČO: X., **o zaplatenie 41 456,68 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 26 Cb 123/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2010, č. k. 1 Cob 400/2009-432 v spojení s opravným uznesením z 10. januára 2011, č. k. 1 Cob 400/2009, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky medzitýmny rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo 14. októbra 2009, č. k. 26 Cb 123/2007-396 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 3. júna 2010, č. k. 1 Cob 400/2009-432 v spojení s opravným uznesením z 10. januára 2011, č. k. 1 Cob 400/2009 **z r u š u j e a v r a c i a** vec Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd Bratislava III medzitýmny rozsudkom zo 14. októbra 2009 pod č. k. 26 Cb 123/2007-396 rozhodol tak, že odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. SORO/JPD3-1/2005 z 13. januára 2006 je neplatné.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa domáhal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie istiny v sume 366 174,20 Sk s príslušenstvom ako nárokov zo zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Žalobca 13. decembra 2008 vzal návrh v časti istiny v sume 168 054,61 Sk späť, preto súd s poukazom na ust. § 96 O. s. p. konanie v tejto časti zastavil. Žalobca podaním zo 16. februára 2009 rozšíril žalobu o platbu č. 456 s tým, že celkovo uplatnená suma je 41 456,68 eur /1 248 923,84 Sk/. Súd v súlade s ust. § 95 O. s. p. pripustil zmenu návrhu.

Súd poukázal na ust. § 152 ods. 2 O. s. p. a považoval za potrebné medzitýmnym rozsudkom rozhodnúť o otázke platnosti odstúpenia od zmluvy, nakoľko takýto postup súdu je v súlade so zásadou hospodárnosti, rýchlosti konania a rozsah dokazovania sa v ďalšom konaní obmedzí iba na určenie výšky uplatňovaného nároku.

V zmysle § 344 Obch. zák., účastník môže od zmluvy odstúpiť iba v prípadoch, ktoré ustanovuje zmluva alebo tento alebo iný zákon.

V zmysle § 345 ods. 1 Obch. zák., ak omeškanie dlžníka alebo veriteľa znamená podstatné porušenie jeho zmluvnej povinnosti, je druhá strana oprávnená odstúpiť, ak to oznámi strane v omeškaní bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o tomto porušení dozvedela. Účastníci si v článku XIV zmluvy vymienili možnosť odstúpenia od zmluvy. Žalovaný odstúpil od zmluvy v zmysle článku XIV ods. 1 písm. b/ zmluvy, ktoré upravuje, že žalovaný je oprávnený od zmluvy odstúpiť najmä, ale nielen v prípadoch, ak žalobca porušil svoje zmluvné záväzky a opakovane neplní alebo ak porušil svoj zmluvný záväzok úmyselne. Čo sa týka včasnosti odstúpenia od zmluvy, žalovaný odstúpil až po vykonaní kontroly. Kontrola prebiehala od 29. apríla 2008 do 09. októbra 2008 s prerušením. Kontrolou žalovaný zistil porušenie zmluvných povinností a následne žalovaný dňa 08. decembra 2008 odstúpil od zmluvy. Podľa názoru súdu žalovaný odstúpil od zmluvy včas, vychádzajúc z dátumu vypracovania správy. V odstúpení od zmluvy sú taxatívne uvedené dôvody s poukazom na porušenie zmluvných povinností. Hlavný dôvod odstúpenia od zmluvy videl súd v tom, že žalobca nerealizoval projekt takým spôsobom, ako sa v popise projektu zaviazal. V celkovom ciele projektu je uvedené, že je potrebné zlepšiť vedomosti a zručnosti študentov vysokých škôl v oblasti programov Európskej únie, ich poznanie a hlavne bližšie oboznámenie sa s nimi prostredníctvom spracovania žiadosti k vybratej výzve. Podľa popisu

projektu k samotnej realizácii projektu si študenti mali vybrať program EÚ a k nemu príslušnú výzvu. Nie je tu uvedené, že sa musí jednať o aktuálne výzvy. Neobstojí námietka žalobcu, že v roku 2006 sa vyhlasovanie výziev zastavilo. Študenti mohli realizovať výzvy vyhlásené už skôr. Žalobca pri realizácii projektu zvolil pri výstupe projektu jednoduchšie formy projektov s prevahou mimo rámca EÚ, napr. konto Orange, Komunitná nadácia, Hlavné mesto Slovenskej republiky. Súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že z objektívnych príčin nebolo možné vypracovávať projekty v rámci EÚ, keď neexistovali vhodné výzvy. Namiesto toho, aby študenti končili predmet bez záverečnej práce, skončili ho s projektom, ktorý nebol orientovaný na výzvy EÚ. V prípade objektívnych príčin nemožnosti plnenia cieľov mal a mohol žalobca požiadať o zmenu zmluvy. V čl. III bod e/ sa prijímateľ - žalobca zaviazal, že nesmie jednostranne meniť projekt a v písmene f/ písomne informovať o akejkoľvek okolnosti, ktorá môže spôsobiť zmenu projektu. Podľa názoru súdu žalobca nespĺnil celkový cieľ projektu podľa prílohy č. 2 zmluvy. Na platnosť odstúpenia od zmluvy stačí vymieniť jeden dôvod. Nenaplnenie predmetu zmluvy súd považoval za taký dôvod, ktorý žalovaného oprávňoval na odstúpenie, preto súd sa nezaoberal ďalšími dôvodmi odstúpenia.

Súd zamietol návrh žalobcu na vypočutie svedkov I.M., ktorá sa mala vyjadriť, či semináre splnili svoj účel a Mgr. M.P., ktorá sa mala vyjadriť k dôvodom odstúpenia od zmluvy, nakoľko pre posúdenie otázky platnosti ich výpoveď je irelevantná.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca.

Krajský súd v Bratislave medzitýmny rozsudok Okresného súdu Bratislava III zo 14. októbra 2009, č. k. 26 Cb 123/2007-396 potvrdil.

Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že účastníci konania uzatvorili 13. januára 2006 zmluvu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. SORO/JPD3/1/2005, predmetom ktorej bolo poskytnutie nenávratného finančného príspevku na sumu 1 498 000 Sk na realizáciu projektu „Seminár Manažment projektov a programov EÚ“ s dodatkom. Touto zmluvou si zmluvné strany dohodli podrobným spôsobom svoje vzájomné práva a povinnosti. Je nepochybné, že žalobca projekt realizoval a platbou, ktorá je predmetom tohto sporu, si uplatnil u žalovaného nárok na čiastočné plnenie. Žalovaný má nepochybné povinnosť na základe Zmluvy o ES chrániť finančné záujmy ES pod sankciou pozastavenia pomoci v prípade rozsiahlych nedostatkov zo strany

konečných prijímateľov. Ako 100%-ný poskytovateľ príspevkov je povinný kontrolovať finančné prostriedky, k čomu ho zaväzuje najmä nariadenie Rady č. 438/2001 ES, Zákon č. 502/2001 Z. z., ako i podzákonné normy. Preto žalovaný vykonal u žalobcu kontrolu na mieste. Správou z kontroly na mieste kontrolná skupina mala za preukázané, že zo strany žalobcu došlo k porušeniu viacerých právnych predpisov. Konštatovala tiež, že realizácia projektu nie je v súlade so zmluvou. Uviedla, že do vzdelávacích programov projektu bolo zapojených 53 študentov a bolo vypracovaných 7 projektov so zameraním na granty, resp. programy EÚ, čo predstavuje účinnosť 13,2%. Projekty z iných projektových schém kontrolná skupina vyhodnotila ako nesúvisiace s projektom. Zároveň konštatovala, že došlo k zmene projektu, pričom konečný prijímateľ neoznámením a neodsúhlasením zmluvy projekt porušil, najmä článok III ods. 5 písm. l/ a m/ a čl. X ods. 6 zmluvy. Zároveň navrhla žalovanému od zmluvy odstúpiť. Žalovaný od uzavretej zmluvy odstúpil dňa 8. decembra 2008. Keďže žalovaný v priebehu konania odstúpil od zmluvy, správne urobil súd prvého stupňa, pokiaľ sa v prvom rade zaoberal otázkou platnosti odstúpenia od zmluvy. Základným spôsobom zániku záväzku je splnenie, pričom právna úprava pripúšťa odstúpiť od zmluvy jednostranne. Takýmto právnym úkonom je odstúpenie od zmluvy, pričom úprava odstúpenia je v Obchodnom zákonníku upravená komplexne. Táto je upravená v ust. § 344 a nasl. Obchodného zákonníka a v súlade s ust. § 263 Obch. zák. sú tieto ustanovenia dispozitívnymi ustanoveniami. Zmluvné strany sa však v rámci zmluvnej voľnosti môžu dohodnúť na tom, že jedna z nich alebo obe sú oprávnené od zmluvy odstúpiť a zároveň si dohodnúť i dôvody, pre ktoré sú tak oprávnení urobiť. Takáto dohoda nesmie odporovať kogentným ustanoveniam zákona.

V prejednávacom prípade si zmluvné strany v článku II dohodli, že v prípade, ak prijímateľ poruší ktorúkoľvek povinnosť, ku ktorej sa zaviazal podľa zmluvy, je SORO (žalovaný) bez ohľadu na závažnosť porušenia zmluvy oprávnený odstúpiť od zmluvy za podmienok a v súlade s článkom XIV ods. 1 tejto zmluvy.

Je nepochybné, že zo správy kontroly vyplýva, že žalobca sa dopustil viacerých porušení zákona, ako i zmenil projekt. Táto skutočnosť preto žalovaného oprávňovala od zmluvy v súlade s článkom XII, XIV ods. 1 Zmluvy odstúpiť, a to bez ohľadu na to, k akým porušeniam zo strany žalobcu došlo. Záver súdu prvého stupňa o tom, že odstúpenie od zmluvy je platné, je správny. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa ust. § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Opravným uznesením z 10.01.2011, č. k. 1 Cob 400/2009 Krajský súd v Bratislave opravil záhlavie rozsudku zo dňa 03.06.2010, č. k. 1 Cob 400/2009-432 tak, že obchodné meno navrhovateľa znie: E., občianske združenie, T.B., IČO: X..

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 03.06.2010, č. k. 1 Cob 400/2009-432 podal v zákonnej lehote dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie.

Podľa názoru žalobcu dovolaním napadnutý rozsudok trpí závažnými vadami odôvodnenia, keďže odvolací súd ani v najmenšom nereagoval na argumenty žalobcu, nevysporiadal sa s podstatnými skutkovými okolnosťami a právnymi aspektmi veci a jeho závery sa javia ako svojvoľné a arbitrárne, pričom v dokazovaní hrubým spôsobom porušil zásadu rovnosti zbraní. Rozhodnutie odvolacieho súdu teda trpí vadami takej intenzity, že ich dôsledkom je porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR, čoho dôsledkom je vada rozsudku v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p. zakladajúca žalobcovi prípustnosť dovolania. Rozhodnutie odvolacieho súdu tiež trpí vadou nesprávneho právneho posúdenia podľa ust. § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.

Žalobca v konaní pred súdom prvého stupňa, ako aj v odvolaní uvádzal, že dobrým mravom odporuje konanie žalovaného, ktorý bol v dlhodobom a chronickom omeškaní s platením svojich zmluvných povinností a keď sa žalobca začal svojich práv domáhať súdnou cestou, tak z pomsty vykonal kontrolu a inicioval kontroly iných štátnych orgánov a následne od zmluvy odstúpil. Žalovaný pritom vôbec svoje povinnosti neplnil, nechal žalobcu splniť jeho záväzky a potom cynicky vyhlásil, že svoje povinnosti ani nesplnil a odstúpil od zmluvy. Súd nemal priznať ochranu odstúpeniu žalovaného ako právnomu úkonu žalovaného odporujúcemu dobrým mravom. Existovala výrazná asymetria v postavení zmluvných strán, pretože odstúpenie od zmluvy ako sankcia za porušenie povinnosti bolo reálne dostupné iba pre žalovaného. Žalobca by si odstúpením od zmluvy iba uškodil, pretože následkom jeho odstúpenia by bola iba strata nároku na finančné prostriedky do budúcnosti a nutnosť ukončiť projekt. Žalovaný však mohol mať z odstúpenia vždy iba prospech a v každom prípade by sa tým zbavil svojich ďalších záväzkov. Žalovaný odstúpil od zmluvy po ukončení projektu a po zániku zmluvy, teda v situácii, kedy už žalobca nebol v omeškaní s plnením žiadnych povinností, pretože aj keby tieto nezanikli splnením, zanikli by uplynutím dojednanej doby. Od skončenej zmluvy, z ktorej vyplývajú povinnosti iba pre odstupujúcu stranu, už táto strana odstúpiť nemôže, keďže nemá odstúpiť od čoho.

Žalovaný opakovane počas trvania projektu ku každej monitorovacej správe žalobcu pripojil stanovisko, že projekt prebieha a je riadne plnený v súlade so zmluvou. O skutočnostiach, ktorými žalovaný odôvodnil odstúpenie, vedel už z monitorovacích správ, napriek tomu odstúpil od zmluvy až po ukončení projektu a najprv nechal žalobcu vynaložiť svoje prostriedky na realizáciu projektu. Žalovaný teda neodstúpil bez zbytočného odkladu po tom, ako sa o údajnom porušení dozvedel. Žalovaný ani nevyzval žalobcu na odstránenie údajného porušenia zmluvy a neposkytol mu dodatočnú primeranú lehotu na splnenie povinnosti. Žalobca projekt nezmenil, ale jeho realizáciu vynútenú prispôbil nepredvídateľným okolnostiam, ktoré sa vyskytli až v priebehu realizácie projektu. Konkludentnou dohodou strán došlo k zmene projektu, a to tým, že žalobca v monitorovacích správach pravidelne informoval žalovaného o spôsobe plnenia projektu, vrátane skutočností, ktoré dnes žalovaný žalobcovi vytýka a žalobca tieto monitorovacie správy schválil so záverom, že projekt je plnený správne. Neobstojí tvrdenie, že žalobca nesplnil celý cieľ projektu. Žalovaným vytýkaný spôsob realizácie projektu sa týkal iba jednej parciálnej aktivity, pričom aj v tejto časti bol zachovaný cieľ, bol iba použitý okolnosťami vynútený odlišný prostriedok pre splnenie cieľa. Žalovaný žiadal vypočutie svedkov I.M. a M.P., súd tieto dôkazy nevykonal a označil ich za irelevantné. Žalobca podrobne rozporoval každé jedno z vytýkaných porušení zmluvy. Tiež rozporoval tézu žalovaného, že ním produkované listiny majú povahu verejnej listiny. Súdny ani na jeden z argumentov nereagovali a vôbec sa s nimi nevysporiadali. Prvostupňový súd sa v rozsudku nezaoberal žalovaným uvádzaným porušením zmluvy a právnych predpisov, ale podstatu sporu zredukoval na jediný dôvod odstúpenia. Nenaplnenie predmetu sporu a ostatným vytýkaným porušeniam zmluvy sa nevenoval ani v rámci dokazovania. Odvolací súd prevzal absurdný argument žalovaného, že každá ním vyprodukovaná listina je verejnou listinou a súd z nej musí vychádzať. Takýmto postupom bola porušená rovnosť zbraní, pretože žalobcovi nebolo vôbec umožnené vykonať jeho dôkazy, naopak, od žalovaného sa to ani nevyžadovalo a ním vyprodukovaná listina, označená ako Správa z kontroly, bola zohľadnená ako verejná listina, ktorej pravdivosť sa predpokladá, pričom nebolo umožnené vykonať dôkazy vyvracajúce jej pravdivosť. Odvolací súd úplne evidentne a prvostupňový súd implicitne pristupoval k žalovanému ako štátnemu orgánu, ktorý je v konaní dôveryhodnejší a sú naň kladené menšie nároky v otázke dôkazného bremena, ako na žalobcu. Žalovaný pritom neuniesol dôkazné bremeno, ktoré zaťažuje účastníka konania, aby svoje tvrdenia preukázal. Navyiac, odvolací súd nemal k dispozícii všetky listinné dôkazy, ktorými disponoval prvostupňový súd. Prvostupňovému súdu žalovaný predložil svoju kompletnú spisovú dokumentáciu k projektu. Po rozhodnutí

prvostupňového súdu sa však na súd dostavil žalovaný, ktorý prevzal originály všetkých spisov žalovaného a následne vrátil iba ich nekompletné kópie. Takýmto spôsobom boli odvolaciemu súdu zatajené kontrolné listy k monitorovacím správam, z ktorých vyplýva, že žalovaný priebežne schvaľoval plnenie projektu žalobcom a ani pri poslednom kontrolnom liste k záverečnej správe, ktorý bol spísaný až po ukončení kontroly, sa tento záver žalovaného nezmenil. Uvedené mal opäť za následok porušenia rovnosti zbraní ako súčasť práva žalobcu na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, keďže odvolací súd pri svojom rozhodovaní mal k dispozícii odlišný okruh dôkazov ako súd prvostupňový, pričom boli vylúčené iba dôkazy v prospech žalobcu. Dôsledkom uvedeného je vada rozsudku v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p. zakladajúca príslušnosť dovolania.

Žalovaný sa napriek výzve súdu k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 10a ods. 1 O. s. p./ vec prejednal podľa § 242 ods. 1 a § 243a ods. 1 O. s. p. bez nariadenia pojednávania a po zistení, že dovolanie podal účastník konania včas, dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Okresný súd Bratislava III v predkladacej správe, ktorou spis predkladal na Najvyšší súd SR, nesprávne uviedol, že dovolanie bolo podané po lehote jedného mesiaca od právoplatnosti. Podľa ust. § 240 ods. 1 O. s. p. účastník môže podať dovolanie do jedného mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na súde, ktorý rozhodoval v prvom stupni.

Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 04.08.2010. Posledným dňom na podanie dovolania bol 04.09.2010. Keďže tento deň pripadol na sobotu, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň (§ 57 ods. 2 O. s. p.). Lehota na podanie dovolania bola s poukazom na ust. § 57 ods. 3 O. s. p. zachovaná, keďže v posledný deň lehoty bolo dovolanie odovzdané na pošte (06.09.2010). Preto bolo dovolanie zo strany žalobcu podané včas.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa ust. § 238 ods. 2 dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci.

Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

Dovolací súd zistil, že prípustnosť dovolania nie je daná podľa ust. § 238 ods. 1, 2 a 3 O. s. p., keďže rozsudkom odvolacieho súdu nebol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa, rozhodnutie odvolacieho súdu sa neodchyľilo od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci a odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku nevyslovil vo výroku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného právneho významu.

Podľa ust. § 237 O. s. p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak došlo k vadám taxatívne uvedeným vo vyššie uvedenom ustanovení pod písmenami a/ až g/. Dovolateľ v dovolaní prípustnosť dovolania odôvodňuje ust. § 237 písm. f/ O. s. p., t. j., že účastníkovi konania - žalobcovi sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných práv priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Nie je pritom rozhodujúce, či bola účastníkovi odňatá možnosť konať pred súdom v odvolacom konaní alebo v konaní pred súdom prvého stupňa.

Z obsahu spisu vyplýva, že návrhom zo dňa 10.07.2007 sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 366 174,20 Sk /12 154,76 eur/ s príslušenstvom. Počas konania zobral žalobca návrh v časti späť a žiadal konanie o zaplatenie 168 054,61 Sk /5 578,39 eur/ s úrokom z omeškania zastaviť. Podaním zo dňa 16.02.2009 žalobca požiadal o zmenu návrhu a žiadal o úhradu sumy 41 456,68 eur s príslušenstvom. Na pojednávaní dňa 18.02.2009 súd uznesením pripustil zmenu návrhu v súlade s podaním žalobcu zo dňa 16.02.2009. Súd na pojednávaní dňa 14.10.2009 rozhodol medzitýmym rozsudkom tak, že odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku č. SORO/JPD3-1/2005 zo dňa 17.01.2006

je platné. Tento medzitémny rozsudok Okresného súdu Bratislava III Krajský súd v Bratislave potvrdil.

Podľa ust. § 152 ods. 1 O. s. p. rozsudkom rozhoduje súd o veci samej. Zákon ustanovuje, kedy súd rozhoduje vo veci samej uznesením.

Rozsudkom má sa rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Ak je to však účelné, môže súd rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe (§ 152 ods. 2 O. s. p.).

Medzitémny rozsudok predstavuje rozsudok o základe uplatneného nároku. Základ uplatneného nároku definuje iba teória a judikatúra. Základom predmetu konania budú všetky okolnosti determinujúce výšku predmetu konania, teda všetky tie skutkové a právne otázky, od ktorých posúdenia závisí výška uplatneného nároku. Za základ prejednávanej veci, o ktorom môže súd rozhodnúť medzitémnym rozsudkom, treba spraviť považovať všetky sporné otázky vyplývajúce z uplatňovaného nároku, ktoré musí posúdiť, ak má súd o veci rozhodnúť, s výnimkou výšky nároku (RV/1968). Posúdenie predbežnej otázky nemožno v žiadnom prípade vyjadriť formou výroku, ale sa môže prejaviť len v spôsobe rozhodnutia o návrhu vo veci samej a možno ho uviesť len v odôvodnení rozhodnutia (R61/1965). Medzitémnym rozsudkom môže byť rozhodnuté len o základe prejednávanej veci, nikdy len o dielčej spornej právnej otázke, týkajúcej sa uplatneného žalobného návrhu (R44/1996). Rozhodnutím o základe prejednávanej veci nie je riešenie predbežnej otázky pre rozhodovanie vo veci samej.

Dovolací súd je toho názoru, že súd prvého stupňa tým, že medzitémnym rozsudkom rozhodol, že odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného prostriedku č. SORO/JPD3-1/2005 zo dňa 13.01.2006 je platné, nerozhodol o základe nároku ani o jeho časti, a preto porušil ustanovenie § 152 ods. 2 O. s. p. Základom nároku by v danom prípade bolo, že žalobca má nárok, resp. nemá nárok na nenávratný finančný príspevok po vyriešení všetkých sporných otázok vyplývajúcich z uplatneného nároku, ktoré musí posúdiť súd, s výnimkou výšky nároku. Súd prvého stupňa výrokom rozsudku, ktorým rozhodol, že odstúpenie od zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku je platné, rozhodol len o predbežnej otázke. Túto otázku mal posúdiť len v rámci odôvodnenia rozhodnutia a táto otázka sa mohla prejaviť v spôsobe rozhodnutia o návrhu vo veci samej.

Rozhodnutie o základe veci (§ 152 ods. 2 O. s. p.) je v prvom rade rozhodnutím o skutkovom základe sporu (skutkovom deji), ktorým je uplatnený nárok charakterizovaný a z neho sa odvíja právne posúdenie základu veci; ak nie je základ nároku skutkovo preukázaný, nie je ho možné posúdiť ani právne.

Súd vykonáva dokazovanie na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania (§ 122 ods. 1 O. s. p.). Účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O. s. p.).

Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu (napr. z hľadiska vierohodnosti svedka a jeho vzťahu k prejednávanej veci, pravdivosti a správnosti listiny, osoby a odbornej spôsobilosti znalca, vecnej správnosti postupu súdu pri vykonávaní ohliadky a podobne) musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania (t. j. pred jeho skončením). Zo zápisníc o pojednávaní (č. l. 320, 438, 466, 493) vyplýva, že súd nevykonal na pojednávaní riadne dokazovanie, pričom na pojednávaní dňa 03.12.2008 súd prvého stupňa nevykonal žiadne dokazovanie, taktiež nevykonal žiadne dokazovanie na pojednávaní dňa 18.02.2009 ani 01.04.2009. K tomu je potrebné uviesť, že vyjadrenia zástupcov účastníkov konania nemožno považovať za riadne vykonanie dôkazu výsluchom účastníka s poučením podľa § 131 O. s. p., ani oboznámenie s doterajším priebehom dokazovania tak, ako je to konštatované v zápisnici o pojednávaní zo dňa 14.10.2009 nie je možné považovať za riadne vykonanie dokazovania, a to predovšetkým vykonanie dôkazov listinami tak, ako to upravuje ust. § 129 O. s. p. Bez riadneho vykonania dôkazov tieto nie je možné vyhodnotiť jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti a nie je možné robiť z nich skutkové závery. Preto podľa názoru dovolacieho súdu bolo porušené právo účastníka konania na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Aj rozsudok všeobecného súdu len o základe prejednávanej veci - medzitýmny rozsudok - musí obsahovať odôvodnenie preskúmateľné, vychádzajúce z objektívneho postupu súdu pri zisťovaní skutkového stavu pre rozhodnutie. Ak sa všeobecný súd v odôvodnení takéhoto rozsudku vôbec nezaoberá zásadnou odvolacou námietkou účastníka konania, ktorá by mohla v konečnom dôsledku spochybniť základ nároku druhého účastníka konania a ústavne akceptovateľným spôsobom sa s ňou nevysporiada, treba absenciu argumentácie všeobecného súdu v tomto smere považovať za prejav arbitrárnosti a porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II.ÚS 410/06).

V odôvodnení rozhodnutia sa súd prvého stupňa ani odvolací nevysporiadali s namietanou otázkou zo strany žalobcu, ktorý uvádzal, že časť zmluvy týkajúca sa aj odstúpenia od zmluvy je v rozpore s dobrými mravmi, pretože je tu výrazná asymetria v postavení zmluvných strán, a preto je v časti zmluva neplatná. Taktiež sa nezaoberali otázkou, či bolo možné odstúpiť od zmluvy zo strany žalovaného po zániku zmluvy a po splnení predmetu zmluvy zo strany žalobcu. Odôvodnenie rozsudku (súdu prvého stupňa aj odvolacieho súdu) musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 3 O. s. p. (§ 211 O. s. p.). Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený, nielen s poukazom na skutkové zistenia vyvedené z výsledkov vykonaného dokazovania, ale tiež s poukazom na prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia musí byť zároveň prostriedkom kontroly v konaní o riadnom opravnom prostriedku. Ak rozsudok neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O. s. p., je nepreskúmateľný. Aj týmto postupom súdov došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

K náprave negatívnych dopadov procesných nesprávností súdu prvého stupňa v odvolacom konaní nedošlo - odvolací súd vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) a napadnutý prvostupňový rozsudok potvrdil ako vecne správny.

Z vyššie uvedených dôvodov zrušil Najvyšší súd rozsudky oboch súdov nižších stupňov a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i O. s. p. v spojení s § 243b O. s. p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách dovolacieho konania v zmysle § 243d ods. 1 O. s. p

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. apríla 2011

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Michaela Szöcsová